

**Амма
нэһилиэгин
Ытык Ийэлэрэ**

Ийэ күнэ Саха Республикатыгар
1993 с. алтынны ыйыттан
бастакы Президент М.Е.
Николаев ыйаабынан бэлиэтэнэр
буолбута.

Россияҕа Б.Н. Ельцин
ыйаабынан 1998 с. сэтинны
бүтэһик өрөбүлүн Россия
ийэлэрин күнүнэн
биллэриллибитэ

1944 с.- 1991 с. диэри
ССРС-ка 10 уонна онтон
элбэх оҕолоох ийэлэргэ
Герой ийэ бочуоттаах ааты
инэрэллэрэ. Саха сириттэн
Герой ийэ аатын ылбыт
1689 ийэлэр тустарынан
„Большая семья,, диэн 3
томнаах кинигэ М.Е.
Николаев көбүлээһининэн
тахсыбыта

Беркина Мария Гаврильевна (1935-2013)

1935 с. Хара-Алдан нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 5 сааһыгар аҕата өлбүтэ. Мария кыра эрдэбиттэн от үлэтигэр сылдьара, улахан дьонно көмөлөһөн араас үлэни толороро. 15 сааһыгар колхоз чилиэнэ буолбута. Тугу барытын сатыыра: от охсоро, балыктыыра, бултуура, колхоз бары үлэтин толороро. 20 сааһыгар балыксыттар артыалларыгар үлэлээбитэ. Артыалы кытта Уус-Маайаҕа баран икки сыл үлэлээбитэ. 1957 с. Ытык –Күөлгэ кэлэн Иван Ивановичы көрсөн ыал буолбуттара. 10 оҕону төрөппүттэрэ. Мария Гаврильевна өр сылларга детсадка үлэлээбитэ.

Васильева Елена Еремеевна (1920-2015)

1920 с. төрөөбүтэ. Елена Еремеевна 3 кылааска үөрэнэн баран үлэһит буолбута. Ийэтэ эрдэ өлөн икки быраатыгар ийэлэрин солбуйбута, көрөн-харайан улаатыннарбыта. 1940 с. сельсовет депутатынан талыллыбыта. Сэрии сафаламмытыгар кэргэнин Васильев Семен Николаевичы сэриигэ ынырбыттара. Елена бу кэмнэ сүөһү көрүүтүгэр үлэлиирэ. 1943 с. сельсовет секретарынан талбыттара. Кэлин оскуолаба остуораһынан, детсадка асчытынан, чайнойга ис-тас үлэлэргэ үлэлээбит. Үлэбэ килбиэнин иһин мэтээллэрдээх. Кэргэнэ «Бочуот Знага», «Кыһыл Сулус» орденнар кавалердара. 11 оболоохтор.

Григорьева Мария Ильинична

(1922-2002)

1922 с. Таатта улууһугар төрөөбүтэ. Сэттэ сааһыттан колхозка улахан дьонно көмөлөһөн үлэлээбитэ. Оскуолаҕа 10 сааһыгар киирбитэ. Оскуолата олус ыраах баар этэ. Ол иһин сарсыарда 4-5 ч. туран үөрэнэ барара. 18 сааһыгар Григорьев Николай Ивановичка кэргэн тахсан дьоллоохтук олорбуттар. Сэриини кытта ыарахан олох саҕаламмыт. Мария 2 кыра оботун хаалларар сирэ суох буолан үлэлииригэр илдьэ сылдьара үһү. Кэргэнин 1945 с. армияҕа ыныраннар Японияны утары сэриигэ сылдьан 1946 с. этэннэ эргиллибит. Мария «1941-1945 сс. Аҕа дойду сэриитин кэмигэр килбиэннээх үлэтин иһин» мэтээлинэн наҕараадалааммыта. 10 оболоох. Кэлин Мария Ильинична детсадка ньээнньэнэн үлэлээбитэ.

Канаева Варвара Саввична

(1922-1996)

1922 с. Таатта улууһугар дьаданы дьиэ кэргэннэ төрөөбүт. 4 кылаас үөрэхтээх. Аҕата өлөн салгыы сатаан үөрэммэтэх. Кыра сааһыттан ийэтин кытта колхозка араас улэбэ сылдыбыт. 1941 с. Канаев Илья Дмитриевичка кэргэн тахсар. 1944 с. кэргэнэ сэриигэ барар. Варвара икки оҕолоох соботох хаалар. Сэрии сылларыгар килбиэннээх үлэтин иһин мэтээлинэн наҕараадаламмыта. Кэргэнэ сэрииттэн тыыннаах эргиллэн кэлэн дьоллоох олохторо саҕаланар. Варвара бастаан харабылынан, онтон 17 сыл балыыһаҕа санитарканан үлэлиир. 1977 с. кэргэнэ өлөн оҕолорун кытта Ытык-Күөлгэ көһөр. Варвара Саввична 11 оҕо кун-кубэй ийэтэ.

Канаева Елизавета Павловна

(1928-2006)

1928 с. Таатта улууһугар төрөөбүт. Ийэтэ эрдэ өлөн балтынаан эбэлээх эһэтин көрүүтүгэр хаалбыт. Аҕата колхоз бастакы председателэ эбит. Үлэтигэр олус бэриниилээх киһи дьиэтигэр биирдэ эмэ көстөн ааһара, кыргыттара онно олус үөрэллэрэ үһү. 7 кылааһы бүтэрэн баран Лиза салгыы үөрэнэр кыаҕа буолбут. Сэрии буолан нэһилиэккэ оҕолор уонна кырдыаҕастар эрэ хааланнар колхозка үлэлиллэрэ. Ол сылларга аччыктааһын, тонуу-хатыы, чугас дьону сүтэри кыһалҕатын атыттары кытта тэннэ билбитэ. Сэрии кэнниттэн ньирэй көрүүтүгэр үлэлээбитэ. Икки төгүл социалистическай күрэхтэһии кыайыылаабынан тахсыбыта. Икки төгүл Таатта улууһун чемпиона буолбута. Кэргэнэ Степан Николаевич 35 сыл суоппарынан үлэлээбитэ. Республика, улуус хас да төгүллээх чемпион суоппара, Үлэ албан аата орден III степенин, «Бочуот Знага» орденнар кавалердара, 6 мэтээл хаһаайына. 11 оҕоломмуттар. Елизавета Павловна «1941-1945 сс. Аҕа дойду сэриитин кэмигэр килбиэннээх үлэтин иһин» мэтээл хаһаайката.

Софронова Аграфена Романовна

(1930-1987)

1930 с. төрөөбүт. Чычымах сэттэ кылаастаах оскулатын бүтэрбит. Холкуоска, сопхуоска ыанньыксытынан, учуотчутунан үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ.

Кэргэнинээн Киприян Ивановичтыын 37 сыл эйэ дэмнээхтик олорбуттара. Уон оҕону төрөтөн Герой ийэ үрдүк аатын сүкпүтэ. Оҕолоро, сиэnnэрэ бары үлэһит буолан республика араас муннуктарыгар олороллор.

Табунанова Мария Егоровна

(1926-2002)

1926 с. Чурапчы улууһугар төрөөбүт. 1939 -1943 сс. Чурапчыга кураан туран Мария 1942 с. дьону кытта биригээдэ тэринэн Нам улууһугар оттуу барар. Өр үлэлээбэтэхтэр чурапчылары хоту көһөрөн эрэллэр үһү диэн сурабы итэннэр сатыы төннөн кэлэллэр. Ол кэлэн биир эрэ хоноот дьонун кытта Бэстээххэ бараллар. Онно барбыт «Ленин» аатынан колхозтан 171 киһиттэн 62 хоргуйан өлөр. Мария Кэбээйиттэн 1944с. дойдутугар сатыы төннөн кэлэр. Күн аайы 5-6 көһү хааман 10-с күннэригэр кэлбиттэрэ үһү. Ыһыыга үлэлиир, от охсор, мас тиэйэр – уопсайынан үлэни барытын үлэлиир, ол иһигэр эр киһи эрэ толорор үлэтин кытта. 1945 с. булчут буолар. Охотскай Перевоз диэки бултуу сылдьан олохтоох уолга кэргэн тахсар. «Аҕа дойду улуу сэриитигэр килбиэннээх үлэтин иһин», «Чурапчы көһөрүүтүн кыттыылааҕа мэтээллэринэн наҕараадаланар. Кэргэнэ Николай Романович үлэ, тыыл ветерана. Кинилэр 11 оҕоломмуттар.

Халыева Екатерина Терентьевна

(1929-2001)

1929 с. Таатга улууһугар төрөөбүт. 3 саастаабыр ийэтэ өлөр. 9 сааһыгар диэри аҕата соботобун иитэр. Онтон аҕата иккистээн кэргэн ылар. Иитиэх ийэтэ кыыһы сөбүлүүр. Ол эрэри кинилэр дьоллоро уһаабатаҕа -сэри саҕаламмыта. Оскуолатын тохтотон кыракый Катя 11 сааһыттан үлэһит буолар. 13-14 сааһыгар Чычымабынан, Чымнаайынан, Уодайынан сатыы сылдьан почтальоннаабыта. 1943 с. Хачыкаакка «Сталин суола» диэн ааттаммыт массыына суолун тутуугар үлэлиир. Сэри кэнниттэн Канаев Николай Ивановичка кэргэн тахсар. Кинилэр 12 оболонолор. Екатерина Терентьевна кэлин 12 сыл устата детсадка ньээнньэнэн үлэлээбитэ.

Михайлова Антонина Степановна

(1945-2021)

1945 с. алтынньы 29 к. Амма нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1964 с. Чычымах 8 кылаастаах оскуолатын бүтэрэн салгыы 9-10 кылаастарга Чөркөөххө үөрэммитэ. 1968 с. Уус Тааттаба педкылааһы бүтэрэн 29 сыл устата Чычымах детсадыгар үтүө суобастаахтык иитээччинэн үлэлээбитэ. 1993 сылтан Саха Республикатын чулуу ийэлэригэр туттарыллар Ийэбэ Үрдүкү Махтал бэлиэнэн Антонина Степановна 1994 с. наҕараадаламмыта. Кэргэнинээн Владимир Иннокентьевичтыын бэйэлэрин 4 оҕолорун таһынан 8 тулаайах хаалбыт аймахтарын оҕолорун иитэн улаатыннарбыттара.

Богдокумова Раиса Архиповна

Биһиги нэһилиэктэн элбэх
оболоох ийэ Раиса Архиповна
„Материнская слава,, знагынан
набараадаламмыта. Кини
кэргэнинээн Валерий
Васильевичтыын 8 оболоохтор.

